

Медвідь Любов, Медвідь Андрій. Академічна доброчесність як важлива передумова якісної освітньої діяльності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2026. Випуск 1. С. 131-148.

DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2026.01.131>

УДК 37.013:378
JEL Classification I29

Медвідь Любов

канд. екон. наук, професор, професор кафедри обліку, контролю, аналізу та оподаткування
Львівський торговельно-економічний університет

м. Львів, Україна

E-mail: Imedvid@meta.ua

ORCID: 0000-0003-2292-9067

Медвідь Андрій

д-р юрид. наук, професор, професор кафедри теорії держави і права
Львівський торговельно-економічний університет

м. Львів, Україна

E-mail: andrew.medvid.0107@gmail.com

ORCID: 0000-0001-9044-6505

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ЯКІСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація

Вступ. У статті обґрунтовано актуальність проблеми академічної доброчесності в умовах трансформації вищої освіти, зумовленої цифровізацією, глобалізацією та євроінтеграційними процесами. Визначено, що академічна доброчесність є фундаментальною основою забезпечення якості освітньої діяльності, формує довіру до результатів навчання та наукових досліджень, а також виступає важливим чинником розвитку професійних компетентностей і академічної культури.

Методи. Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: наукова абстракція та компаративний аналіз – для узагальнення підходів до трактування сутності академічної доброчесності; індукція і дедукція – для визначення її ролі у забезпеченні якості освіти; методи аналогії та узагальнення – для формування висновків і систематизації механізмів забезпечення доброчесності в освітньому середовищі.

Результати. У дослідженні узагальнено теоретичні підходи до визначення сутності академічної доброчесності, розкрито її цінності та принципи, а також проаналізовано нормативно-правове забезпечення в Україні. Обґрунтовано вплив академічної доброчесності на якість освітнього процесу, зокрема на об'єктивність оцінювання, формування компетентностей і репутацію закладів вищої освіти. Систематизовано основні види порушень академічної доброчесності та визначено їх причини. Запропоновано класифікацію механізмів і інструментів забезпечення академічної доброчесності (нормативно-правові, організаційно-управлінські, освітні, інформаційно-технологічні, контрольні, мотиваційні, дисциплінарні та соціокультурні). Окреслено сучасні виклики, пов'язані з розвитком цифрових технологій, поширенням дистанційного навчання та використанням штучного інтелекту.

Перспективи. Перспективними напрямками подальших досліджень визначено формування цілісної культури академічної доброчесності у закладах вищої освіти, удосконалення нормативно-правового регулювання з урахуванням новітніх технологій, інтеграцію принципів доброчесності в освітні програми та розвиток інноваційних інструментів контролю й моніторингу. Особливу увагу доцільно приділити використанню можливостей штучного інтелекту як засобу забезпечення академічної доброчесності та підвищенню кваліфікації науково-педагогічних працівників у цій сфері.

Ключові слова: академічна доброчесність, якість освіти, заклади вищої освіти, освітня діяльність, академічна культура, порушення академічної доброчесності, плагіат, штучний інтелект, цифровізація освіти, система забезпечення якості, освітній процес, професійні компетентності.

Вступ.

У сучасних умовах трансформації системи вищої освіти, зумовленої глобалізаційними процесами, цифровізацією та інтеграцією України до європейського освітнього простору, особливої актуальності набуває проблема академічної доброчесності. Вона є фундаментальною основою функціонування закладів вищої освіти, оскільки визначає рівень довіри до результатів освітньої та наукової діяльності. Ймовірність поширення таких негативних явищ, як плагіат, фабрикація результатів, списування та інших форм порушення академічної доброчесності, становить серйозну загрозу якості освіти та репутації освітніх інституцій.

Академічна доброчесність безпосередньо пов'язана із забезпеченням якості освітньої діяльності. Вона виступає не лише етичним орієнтиром поведінки здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників, а й важливою умовою формування професійних компетентностей, критичного мислення та відповідального ставлення до результатів навчання. Дотримання принципів чесності, довіри, справедливості та відповідальності забезпечує досягнення високих стандартів освіти та сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців. Водночас недотримання цих принципів призводить до зниження якості знань, деформації освітніх результатів і формування викривлених професійних цінностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика академічної доброчесності активно досліджується зарубіжними та вітчизняними науковцями.

У зарубіжних монографіях та колективних виданнях викладаються теоретичні підґрунтя академічної доброчесності (понятійний апарат, політики, культура доброчесності) [26]; засоби запобігання електронному шахрайству та підтримки академічної доброчесності у вищій освіті [24]; різноманітні погляди та вичерпний огляд академічної доброчесності і способів створення етичної академії, зростання інтересу до важливості академічної доброчесності, способів її захисту та належного реагування на порушення [27].

Зарубіжні вчені у своїх наукових працях за останні три роки розглядають вплив генеративного ШІ на академічну доброчесність, а саме: про тренди впровадження ШІ [21]; про ризики та переваги ШІ [22]; аналіз стратегій оцінювання та політик ЗВО для забезпечення академічної доброчесності в епоху ChatGPT [25]; вивчення проблем помилкових відповідей і етичних ризиків учасників освітнього процесу [23]; про організацію освітнього процесу і трансформацію оцінювання знань здобувачів [28]; про сприйняття викладачами та студентами переваг і ризиків використання інструментів генеративного ШІ [20] тощо.

Вітчизняні науковці досліджували сутність і принципи академічної доброчесності, причини та види її порушень, а також механізми формування культури доброчесної поведінки в освітньому середовищі. Зокрема, аналізу сутності поняття “академічна доброчесність” в інтерпретації сучасних дослідників, у нормативно-правових актах та Декларації про дотримання академічної доброчесності учасників процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти присвячено статтю О. Шинкарук [19]. У статті І. Варави визначено форми, причини та методи запобігання й боротьби з академічною недоброчесністю; розкрито особливості організації науково-дослідницької роботи

студентів на засадах академічної доброчесності [3]. Дослідження Лобань Г.А., Фаустової М.О. та Чумак Ю.В. стосувалися розроблення та застосування у закладах вищої освіти політики академічної доброчесності для гарантування суспільству і кожному здобувачу якості освіти [7]. Проблемам обґрунтування наукових підходів до розкриття сутності академічної доброчесності як дієвого інструменту посилення якості вищої освіти присвячена стаття вчених Педченко Н., Гасій О., Сарапин В., Туль С., Власенко В. [8]. Особливостям реалізації принципів академічної доброчесності в Україні, їх порівняння з європейськими та подальшому розробленню пропозицій щодо боротьби з академічною недоброчесністю, проблемам та соціальним загрозам, що виникають при цьому, присвячено наукове дослідження Колеснікова А. [6].

Значна увага приділяється також впливу новітніх технологій на дотримання академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності України, зокрема штучного інтелекту, які одночасно створюють нові ризики академічних порушень і відкривають можливості для їх запобігання [1, 4, 16].

Водночас питання формування системи культури академічної доброчесності у закладах вищої освіти потребує подальшого наукового дослідження.

Мета.

Метою статті є дослідження сутності академічної доброчесності та обґрунтування її ролі як ключової передумови забезпечення якості освітньої діяльності у закладах вищої освіти. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: розкрити теоретичні засади академічної доброчесності; проаналізувати її вплив на якість освітнього процесу; охарактеризувати основні прояви порушень академічної доброчесності; обґрунтувати сучасні підходи та механізми її забезпечення в освітньому середовищі та шляхи підвищення рівня формування культури академічної доброчесності.

Методологія дослідження.

У дослідженні проблем дотримання академічної доброчесності у закладах вищої освіти використані як теоретичні так і спеціальні методи: методи наукової абстракції та компаративний аналіз під час дослідження та розкриття сутності поняття академічної доброчесності; для встановлення передумов підвищення якості освіти при імплементації ЗУ “Про академічну доброчесність” – методи індукції та дедукції; методи аналогій та узагальнення під час порівняння існуючих наукових підходів і формулювання висновків за результатами дослідження.

Результати.

Академічна доброчесність є однією з ключових категорій сучасної освітньої та наукової діяльності, яка визначає етичні стандарти поведінки учасників освітнього процесу. Огляд трактувань поняття “академічна доброчесність” наведений нами у табл. 1.

Отже, у науковій літературі академічна доброчесність трактується як сукупність морально-етичних принципів та правил, яких мають дотримуватися здобувачі освіти, науково-педагогічні працівники та інші учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності.

Важливим елементом теоретичного осмислення академічної доброчесності є її нормативно-правове забезпечення. В Україні питання академічної доброчесності регламентуються низкою законодавчих і підзаконних актів. Зокрема, у Законі України “Про освіту” визначено основні засади забезпечення академічної доброчесності, види її порушень та відповідальність за їх вчинення. Закон України “Про вищу освіту” деталізує механізми впровадження принципів доброчесності у діяльність закладів вищої освіти, включаючи створення внутрішніх систем забезпечення якості освіти. І на сьогодні Закон України “Про академічну доброчесність”, який буде введено в дію 31 липня 2026 року, регламентує цінності та принципи академічної доброчесності, основні правила, підходи до забезпечення, відповідальність за порушення та основні процедури реагування на порушення академічної доброчесності.

Таблиця 1. Огляд трактувань поняття “академічна доброчесність” у науковій літературі та законодавстві*

№ з/п	Автор(и)	Визначення терміну
1	Бернацький О.	академічна доброчесність є сукупністю етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової і творчої діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових досягнень
2	Сопова Д.	академічна доброчесність є складним міжпредметним визначенням що «охоплює загальну академічну культуру закладу вищої освіти, внутрішню культуру людини, духовну культуру, має системний характер стосовно норм, цінностей, правил, традицій написання наукових робіт, етичної відповідальності за наслідки власних досліджень
3	Тицька Я.	академічна доброчесність складна міждисциплінарна категорія, яка поєднує в собі етичні норми й правила поведінки людини в освітньо-науковому середовищі та механізми й інструменти, за допомогою яких останні реалізуються на практиці
4	Тодорова І.	академічна доброчесність має здатність задавати такий алгоритм поведінки, який законодавчо окреслює домовленість (пряму чи приховану) між усіма суб'єктами академічної спільноти – студентами, викладачами та керівництвом кафедри, факультету чи університету в цілому про недопустимість заборонених законом та совістю вчинків, прямо чи побічно спрямованих на отримання неправомірних переваг чи вигод в освітньому процесі
5	Шинкарук О.	академічна доброчесність визначається як необхідна морально-етична складова діяльності учасників освітнього та наукового процесу, що передбачає дотримання ними певних унормованих правил
6	Шестакова С., Сухомлинова О., Задоріна О.	академічну доброчесність без перебільшень варто розглядати як основоположний принцип в освітньому процесі, який обумовлює суворе дотримання етичних стандартів в освітній, науковій діяльності та інших сферах академічного життя людини
7	Декларація про дотримання академічної доброчесності учасником процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти	академічна доброчесність визначено як дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти України та фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу
8	ЗУ “Про освіту”	академічна доброчесність це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень
9	ЗУ “Про вищу освіту”	академічна доброчесність це сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», цим Законом та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень
10	ЗУ “Про академічну доброчесність”	академічна доброчесність - сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності

*Джерело. Сформовано авторами на підставі [2, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18,19]

Як свідчить огляд наукової літератури варто розрізняти цінності та принципи академічної доброчесності. Цінності академічної доброчесності як фундамент є внутрішніми переконаннями та моральними орієнтирами, на яких базується академічна культура: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність та мужність. Вони формують внутрішню культуру організації та особистості (табл. 2).

Водночас принципи академічної доброчесності як інструментарій – це зовнішні норми та стандарти поведінки, що впливають із цінностей, та які визначають правила поведінки суб'єктів академічної діяльності (здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, співробітників закладів вищої освіти, вчених наукових установ). На сьогодні принципи академічної доброчесності чітко визначені Законом України “Про академічну доброчесність”, а саме: пріоритетність

забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти шляхом застосування відповідних методів навчання, виховання, стимулювання і заохочення; відкритість інформації про правила академічної доброчесності, види порушень академічної доброчесності та відповідальність за них; нетерпимість (нульова толерантність) до будь-яких проявів порушення академічної доброчесності; повага до результатів академічної діяльності (авторства) іншої людини та непорушність прав інтелектуальної власності; уникнення конфлікту інтересів [10].

Таблиця 2. Тракткування сутності фундаментальних цінностей академічної доброчесності*

Цінність	Характеристика		
	Науковці (Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В.)	Міжнародний центр академічної доброчесності	ЗУ "Про академічну доброчесність"
Чесність	пошук істини й знання академічними спільнотами просувається через інтелектуальну та особисту чесність у навчальному процесі, у процесі викладання, наукових досліджень і надання сервісів за дорученням адміністрації.	обов'язкова основа викладання, навчання, дослідження і роботи, та необхідна передумова повноцінної реалізації довіри, справедливості, поваги та відповідальності. Істотно важливо, щоб академічні принципи і процедури, якими керується спільнота, несли чітке повідомлення про те, що фальсифікація даних, брехня, списування, обман та інші прояви нечесної поведінки є неприйнятними	чесність суб'єктів академічної діяльності перед собою та іншими особами;
Справедливість	академічними спільнотами доброчесності встановлюються чіткі та прозорі очікування, практики і стандарти для підтримки справедливості у відносинах між здобувачами освіти, викладачами та адміністрацією закладу.	справедливе ставлення при формуванні етичних комісій; здатність прогнозувати, прозорість, чіткі та обґрунтовані очікування; правильна та об'єктивна реакція на нечесну поведінку чи порушення академічної доброчесності; чесне, відповідне та неупереджене оцінювання	справедливість у ставленні суб'єктів академічної діяльності один до одного, зокрема створення справедливих політик закладів освіти, наукових установ, послідовне та неупереджене реагування на порушення академічної доброчесності, добросовісне оцінювання результатів академічної діяльності;
Довіра	академічні спільноти доброчесності стимулюють й покладаються на середовище взаємної довіри. Довіра заохочує і підтримує вільний обмін ідеями, який у свою чергу дозволяє науковим пошукам реалізуватися найповнішою мірою.	довіра виникає з часом і досвідом та будується, в першу чергу, на основі дій, а не слів. Інституціоналізації довіри сприяє професорсько-викладацький склад, який ставить зрозумілі вимоги до завдань та має прозору систему оцінювання роботи студента, а також студенти, які підходять до виконання завдань чесно, ретельно та самостійно	довіра до результатів академічної діяльності інших осіб, зокрема до того, що ці результати здобуті чесно та з дотриманням відповідних правил і стандартів;
Повага	академічними спільнотами доброчесності цінуються інтерактивність, кооперативність і зацікавленість у навчанні, вони поважають та вважають за належне розмаїття думок та ідей.	наукові спільноти можуть лише тоді досягнути успіху, якщо у них панує повага до членів спільноти, їх різноманітності та інколи суперечливих точок зору	повага до честі і гідності своєї та інших членів академічної спільноти, цінуння різноманіття думок, повага до прав інтелектуальної власності інших осіб;
Мужність (Відвага)	проявляється у трансформації цінностей від розмов про них до відповідних дій, у відстоюванні в умовах тиску та труднощів. Мужність потребує рішучості й цілеспрямованості.	трансформувати розмови про цінності в активну дію та відстоювати їх, зіткнувшись із тиском з боку інших чи їх відмінними від власних поглядами, вимагає цілеспрямованості, відданості та відваги.	

Відповідальність	цінність зосереджується на принципах індивідуальної відповідальності, які зміцнюються готовністю окремих людей демонструвати приклад відповідальної поведінки.	кожен член академічної спільноти – кожен студент, член професорсько-викладацького складу, представник адміністрації, несуть відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності під час навчання, викладання та здійснення наукових досліджень	відповідальність суб'єктів академічної діяльності перед собою, один перед одним і перед суспільством за результати своєї академічної діяльності;
Стійкість			стійкість у доброчесному провадженні своєї академічної діяльності незалежно від зовнішніх і внутрішніх спонукань до порушення академічної доброчесності та від наявності чи відсутності зовнішнього контролю;
Рішучість			рішучість у формуванні та утвердженні культури академічної доброчесності, сміливість у захисті академічної доброчесності в академічній діяльності.

Джерело: узагальнено авторами за джерелами [10, 16, 17]

Важливу роль у імplementації Закону України “Про академічну доброчесність” та популяризації академічної доброчесності у закладах вищої освіти відіграють внутрішні нормативні документи закладів вищої освіти, такі як Етичний кодекс; Положення про комісію з етики; Положення про дотримання принципів академічної доброчесності; Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових, навчально- і науково-методичних роботах науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти; Положення про редакційну політику та етичні норми для публікацій у наукових виданнях тощо.

Варто зазначити, що академічна доброчесність має міждисциплінарний характер і поєднує етичні, правові, педагогічні та управлінські аспекти. Вона виступає не лише як система правил, але й як складова професійної культури майбутнього фахівця. Формування академічної доброчесності має відбуватися через інтеграцію відповідних принципів у освітній процес, розвиток навичок академічного письма, критичного мислення та інформаційної культури. У цьому контексті особливого значення набуває роль викладача як носія академічних цінностей і модератора доброчесної поведінки здобувачів освіти.

Таким чином, теоретичні засади академічної доброчесності охоплюють її сутнісні характеристики, принципи та нормативне забезпечення, що разом формують основу якісної освітньої діяльності та сприяють підвищенню ефективності функціонування закладів вищої освіти.

Академічна доброчесність є невід’ємною складовою системи забезпечення якості освіти у закладах вищої освіти. Вона визначає не лише етичні норми поведінки учасників освітнього процесу, а й безпосередньо впливає на результати навчання, рівень сформованості компетентностей здобувачів вищої освіти та загальну ефективність освітньої діяльності. У сучасних умовах забезпечення якості освіти розглядається як комплексний процес, що охоплює всі етапи освітнього циклу, і академічна доброчесність виступає його фундаментальною основою (рис. 1).

Дотримання принципів академічної доброчесності забезпечує об’єктивність оцінювання результатів навчання, що є важливим чинником формування реальних знань і навичок здобувачів освіти. У випадку порушення цих принципів відбувається викривлення результатів освітнього процесу, що призводить до зниження якості підготовки фахівців. Зокрема, використання недоброчесних практик, таких як списування або плагіат, унеможлиблює адекватну оцінку рівня засвоєння навчального матеріалу та формування професійних компетентностей.

Рис. 1. Академічна доброчесність як ключовий елемент внутрішньої та зовнішньої системи забезпечення якості освіти*

*Джерело: узагальнено авторами [2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 17]

Академічна доброчесність також відіграє важливу роль у формуванні академічної культури, яка є складовою внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Вона сприяє розвитку таких ключових компетентностей, як критичне мислення, самостійність, відповідальність та здатність до наукового пошуку.

Свою чергою, ці компетентності є необхідними для підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно функціонувати в умовах сучасного ринку праці.

Важливим аспектом є взаємозв'язок академічної доброчесності з освітніми стандартами та вимогами до якості освіти. У рамках впровадження європейських підходів до забезпечення якості освіти особлива увага приділяється формуванню культури доброчесності як одного з ключових елементів внутрішньої та зовнішньої системи забезпечення якості. Наявність ефективних механізмів запобігання порушенням академічної доброчесності є одним із критеріїв оцінювання діяльності закладів вищої освіти під час акредитації освітніх програм.

Крім цього, академічна доброчесність впливає на репутацію закладу вищої освіти як на національному, так і на міжнародному рівнях. Високий рівень дотримання принципів доброчесності сприяє підвищенню довіри до дипломів і наукових результатів, що, у свою чергу, забезпечує інтеграцію закладу освіти до міжнародного освітнього та наукового простору. Натомість системні порушення академічної доброчесності можуть призвести до втрати довіри, зниження конкурентоспроможності та негативного іміджу освітньої установи.

Отже, академічна доброчесність виступає ключовим чинником забезпечення якості освіти, оскільки вона визначає достовірність результатів навчання, сприяє формуванню професійних компетентностей та забезпечує відповідність освітньої діяльності сучасним стандартам. Її

дотримання є необхідною умовою ефективного функціонування системи вищої освіти та підготовки висококваліфікованих фахівців.

Порушення академічної доброчесності становлять суттєву загрозу якості освітньої та наукової діяльності, оскільки призводять до викривлення результатів навчання, зниження рівня сформованості компетентностей та підриву довіри до освітніх інституцій. У сучасній практиці закладів вищої освіти такі порушення можуть мати різноманітні форми, що охоплюють як діяльність здобувачів вищої освіти, так і науково-педагогічних працівників.

Законом України “Про академічну доброчесність” визначено види порушень академічної доброчесності (рис. 2) [10].

Одним із найпоширеніших проявів є академічний плагіат, який полягає у використанні чужих ідей, текстів, наукових результатів без належного посилання на джерело. Особливої уваги потребує також явище самоплагіату, що передбачає повторне використання власних раніше опублікованих матеріалів без відповідного зазначення. Плагіат може набувати різних форм – від прямого копіювання тексту до прихованого запозичення ідей, що ускладнює його виявлення та потребує застосування спеціалізованих інструментів контролю.

Однією з форм порушення академічної доброчесності є відчуження авторства, тобто, передача автором (авторами) створеного ним (ними) на замовлення або без такого замовлення, платно чи безоплатно, академічного твору (його частини) іншій особі та подальше оприлюднення такого академічного твору (його частини) із зазначенням як автора особи, яка не є його (її) автором [10]. Різновидом цієї форми порушення академічної доброчесності є приписування авторства, тобто, оприлюднення наукової праці, серед авторів якої зазначена особа, яка не брала участі у її написанні [10]. Обидва ці діяння є грубим порушенням етичних норм в освіті та науці, що має передбачати академічну відповідальність.

Іншою формою порушення академічної доброчесності є фабрикація, яка передбачає вигадкування даних або результатів дослідження, та фальсифікація – свідоме спотворення отриманих даних чи їх інтерпретації. Такі дії є особливо небезпечними у науковій діяльності, оскільки вони призводять до поширення недостовірної інформації та можуть мати негативні наслідки для подальших досліджень і практичного застосування результатів.

Протягом останніх років особливого поширення набуло недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом. А саме, оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної діяльності без зазначення про це в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього.

Не поодинокими в освітньому процесі бувають випадки несамостійного виконання завдання здобувачами вищої освіти, коли виконання навчального, конкурсного завдання, зокрема під час оцінювання результатів навчання, відбувається із залученням не дозволених для використання джерел інформації, технічних засобів та/або незатвердженої допомоги іншої особи (інших осіб), яка призвела або могла призвести до викривлення оцінки результатів академічної діяльності. Загалом, на нашу думку, це є академічне шахрайство, яке включає списування під час контролю знань, використання несанкціонованих джерел інформації, підробку результатів виконання завдань, а також замовлення та придбання готових робіт. Такі практики порушують принципи рівності та справедливості, створюючи нерівні умови для здобувачів вищої освіти та нівелюючи значення оцінювання як інструменту визначення рівня знань.

Окремим видом порушення академічної доброчесності є необ’єктивне оцінювання здобувачів вищої освіти, що може проявлятися у завищенні або заниженні оцінок, упередженому ставленні до здобувачів або недотриманні встановлених критеріїв оцінювання науково-педагогічними працівниками. Такі дії підривають довіру до системи оцінювання у вищій школі та негативно впливають на мотивацію до навчання.

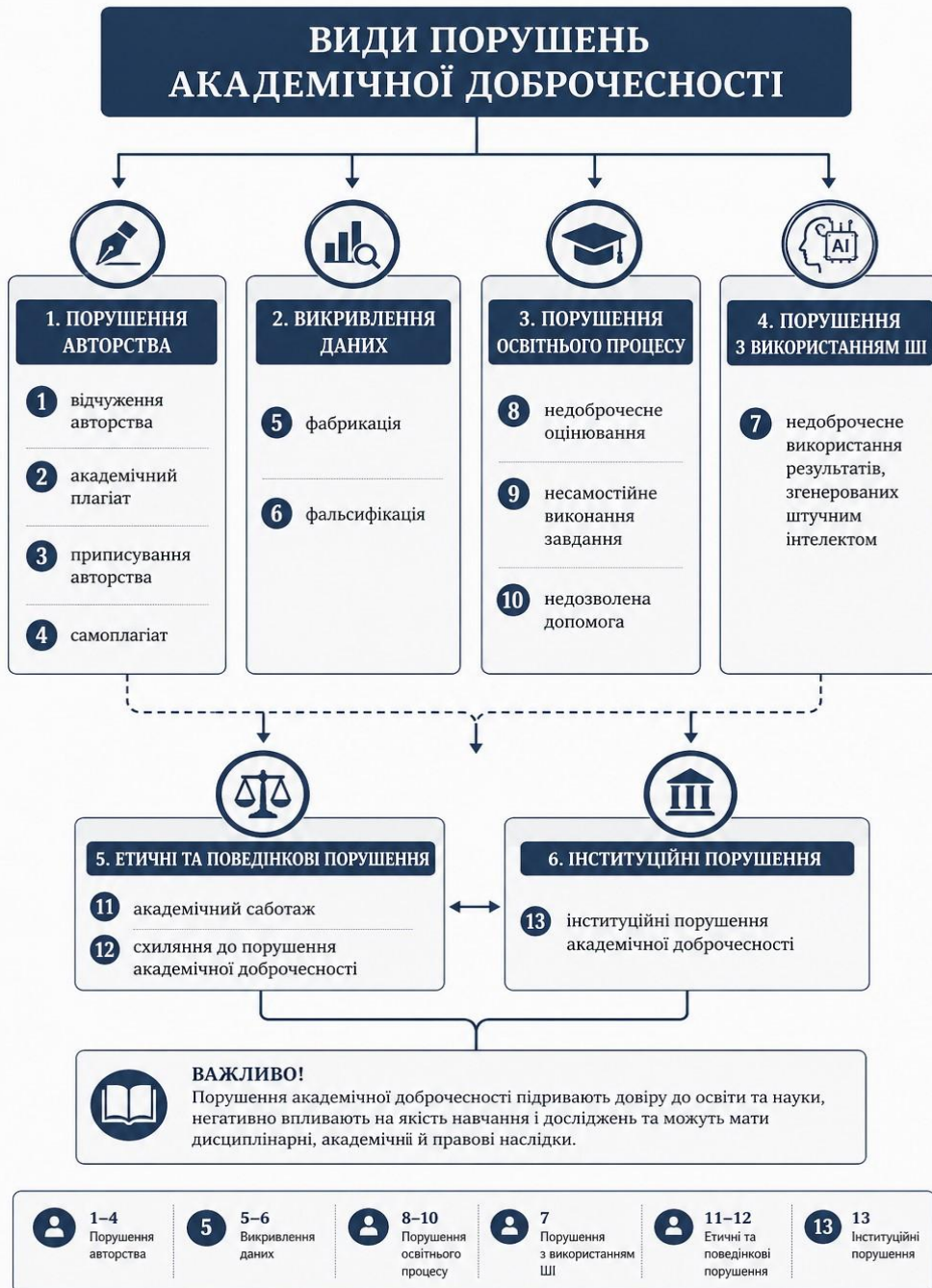

Рис. 2. Види порушень академічної доброчесності*
*Джерело: узагальнено авторами [10]

Проте проявом академічної недоброчесності щодо науково-педагогічних працівників може бути недоброчесне оцінювання як свідоме порушення вимог щодо оцінювання, визначених ЗУ “Про академічну доброчесність”, іншим чинним законодавством, внутрішніми нормативними документами закладів вищої освіти, умовами конкурсного відбору на вакантні посади, що може призвести до завищення або заниження оцінки результатів академічної діяльності викладачів.

Особливу увагу варто звернути на інституційні порушення академічної доброчесності, які проявляються як системні зловживання або бездіяльність закладу вищої освіти, що сприяють академічному плагіату, фальсифікаціям чи корупції. До них відносяться: академічний саботаж, корупція та конфлікт інтересів, недоброчесне оцінювання, імітація наукової діяльності, схилення до порушень академічної доброчесності і, відповідно, невиконання контрольних функцій адміністрацією закладів вищої освіти.

Так академічний саботаж - це діяння (дія чи бездіяльність) науково-педагогічного, наукового працівника, здобувача освіти, вступника, учасника конкурсу, що перешкоджає реалізації прав, свобод і законних інтересів іншої особи в її академічній діяльності. Сюди ж можна віднести також свідому бездіяльність адміністрації вишу, що унеможливує виявлення або покарання за порушення.

Водночас примусові благодійні внески, хабарництво, використання родинних зв'язків (непотизм) для отримання переваг є проявами корупції та конфлікту інтересів. Упереджене ставлення, дискримінація або порушення рівності при оцінюванні як здобувачів вищої освіти так і науково-педагогічних працівників є формами недоброчесного оцінювання адміністрацією учасників освітнього процесу. При цьому прохання, вмовляння, доручення (вказівка), погроза, примушування, тиск чи будь-яка інша форма спонукання студентів або викладачів з метою вчинення недоброчесних дій кваліфікується у чинному законодавстві як схилення до порушень академічної доброчесності. А також відсутність дієвих механізмів (комісій, правил) перевірки робіт на плагіат, фабрикацію або фальсифікацію, реального рецензування (peer review) наукових робіт, створення умов для хабарництва, приховування недоброчесності працівників сприяє невиконанню контрольних функцій керівництвом закладу вищої освіти.

Такі порушення можуть призвести до позбавлення закладу права утворювати спецради, відмови в акредитації, позбавлення ступенів та звань.

Причини поширення порушень академічної доброчесності є багатофакторними. Серед основних варто виокремити недостатній рівень сформованості академічної культури, низьку мотивацію до самостійного навчання, високий рівень навчального навантаження, а також недостатню обізнаність щодо принципів академічного письма. Важливим чинником є також вплив цифрових технологій, які, з одного боку, спрощують доступ до інформації, а з іншого – створюють додаткові можливості для недоброчесних практик.

Таким чином, основні прояви порушення академічної доброчесності охоплюють широкий спектр дій, що негативно впливають на якість освітнього процесу та результати навчання. Їх виявлення та попередження потребують комплексного підходу, що включає як удосконалення внутрішньої нормативної бази вишу, так і формування культури доброчесності серед усіх учасників освітнього процесу.

Формування системи забезпечення академічної доброчесності є важливою складовою внутрішньої системи забезпечення якості освіти та передбачає створення умов для дотримання етичних принципів усіма учасниками освітнього процесу.

Ефективне забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти потребує застосування комплексного підходу, що поєднує нормативно-правові, організаційно-управлінські, освітньо-просвітницькі, інформаційно-технологічні, контрольно-оцінювальні, мотиваційно-стимулюючі, дисциплінарно-санкційні та соціокультурні механізми з використанням відповідних інструментів (табл. 2).

Таблиця 2. Класифікація механізмів та інструментів забезпечення академічної доброчесності*

№ з/п	Механізми забезпечення академічної доброчесності	Інструменти забезпечення академічної доброчесності
1	Нормативно-правові механізми, які спрямовані на формалізацію принципів і правил академічної доброчесності	<ul style="list-style-type: none"> • закони та підзаконні акти (зокрема Закони України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про академічну доброчесність"); • внутрішні положення ЗВО (кодекси честі, етичні кодекси); • політики академічної доброчесності; • положення про запобігання плагіату
2	Організаційно-управлінські механізми, які забезпечують впровадження політик доброчесності на інституційному рівні	<ul style="list-style-type: none"> • комісії з академічної доброчесності; • уповноважені особи / офіси доброчесності; • процедури розгляду порушень; • системи внутрішнього забезпечення якості освіти; • аудит освітніх програм
3	Освітньо-просвітницькі механізми, які формують культуру доброчесності серед учасників освітнього процесу	<ul style="list-style-type: none"> • навчальні курси з академічного письма; • тренінги, семінари, вебінари; • інтеграція теми доброчесності в освітні компоненти; • методичні рекомендації; • популяризаційні кампанії
4	Інформаційно-технологічні механізми, які використовують цифрові інструменти для виявлення та запобігання порушенням	<ul style="list-style-type: none"> • системи перевірки текстів на плагіат; • програмне забезпечення для прокторингу; • LMS-системи (наприклад Moodle); • аналітичні інструменти виявлення аномалій; • використання ШІ для аналізу академічних робіт
5	Контрольно-оцінювальні механізми, які спрямовані на перевірку дотримання принципів доброчесності	<ul style="list-style-type: none"> • перевірка письмових робіт; • усні захисти; • багаторівневе оцінювання; • рандомізація тестових завдань; • контрольні заходи з ідентифікацією особи
6	Мотиваційно-стимулюючі механізми, які сприяють заохоченню доброчесної поведінки	<ul style="list-style-type: none"> • академічні рейтинги; • відзнаки за доброчесність; • врахування доброчесності при оцінюванні; • формування репутаційного капіталу; • підтримка академічної культури
7	Дисциплінарно-санкційні механізми, які передбачають відповідальність за порушення	<ul style="list-style-type: none"> • попередження; • анулювання результатів; • повторне проходження курсу; • відрахування; • позбавлення наукових ступенів (у визначених випадках)
8	Соціокультурні механізми, які формують середовище довіри та етичної поведінки	<ul style="list-style-type: none"> • академічна культура; • цінності доброчесності; • роль викладача як прикладу; • неформальні норми та традиції; • студентське самоврядування

*Джерело. Сформовано авторами [2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 17]

Система забезпечення академічної доброчесності має бути багаторівневою та інтегрованою, де ефективність може досягатися через поєднання формальних (нормативних, контрольних), неформальних (культурних, мотиваційних) та технологічних інструментів.

Ключову роль у цьому процесі відіграє інституційна політика закладу вищої освіти. Вона включає розроблення та впровадження внутрішніх нормативних документів, зокрема кодексів академічної доброчесності, положень про запобігання плагіату, процедур виявлення та розгляду порушень. Важливим елементом є також визначення чітких правил і санкцій за недотримання принципів доброчесності, що сприяє формуванню відповідального ставлення до навчальної та наукової діяльності.

До організаційно-управлінських механізмів, які забезпечують впровадження політик доброчесності на інституційному рівні варто віднести організацію роботи комісії з академічної доброчесності та запровадження антикорупційного уповноваженого закладу вищої освіти. При цьому важливим інструментом, на нашу думку, будуть процедури розгляду порушень вимог ЗУ "Про академічну доброчесність". Надзвичайно важливим є удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освіти шляхом реалізації таких процедур як дотримання принципів академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти. До прикладу, Рада з якості Університету, яка є дорадчо-консультативним органом, розробляє стратегію Університету у сфері забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, може розглядати апеляції авторів академічних текстів щодо рішення про наявність неправомірних збігів та запозичень на всіх рівнях освітнього та наукового процесів; розглядати факти порушення академічної доброчесності та наукової етики, визначати ступінь відповідальності [9].

Ефективним організаційно-управлінським механізмом впровадження політик академічної доброчесності у закладі вищої освіти може бути проведення внутрішнього аудиту освітніх програм. Процедури внутрішнього аудиту освітніх програм у закладах вищої освіти є ключовим елементом внутрішньої системи забезпечення якості освіти та відповідають вимогам стандартів ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area). Їх мета – забезпечити відповідність освітніх програм сучасним вимогам ринку праці, академічним стандартам і стратегічним цілям закладу, та зокрема, впровадження політик академічної доброчесності.

Важливе місце посідають освітні заходи, спрямовані на формування культури академічної доброчесності. До них належать проведення тренінгів, семінарів і курсів з академічного письма, інформаційної грамотності та етики наукових досліджень. Такі заходи сприяють підвищенню рівня обізнаності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників щодо правил використання джерел, оформлення посилань і запобігання плагіату. Інтеграція принципів академічної доброчесності у зміст освітніх програм також є важливим інструментом її забезпечення.

Особливу роль у формуванні доброчесної поведінки відіграє викладач як носій академічних цінностей. Саме викладач визначає стандарти академічної поведінки, застосовує об'єктивні критерії оцінювання та формує у здобувачів освіти відповідальне ставлення до навчання. Використання сучасних педагогічних технологій, зокрема проблемно-орієнтованого навчання, кейс-методу, індивідуальних та творчих завдань, сприяє зниженню рівня академічного шахрайства та розвитку самостійності здобувачів освіти.

Одним із найбільш поширених інструментів забезпечення академічної доброчесності є використання спеціалізованих програмних засобів для перевірки текстів на наявність запозичень. Антиплагіатні системи дозволяють виявляти випадки несанкціонованого використання чужих текстів, підвищують прозорість оцінювання наукових і навчальних робіт та сприяють формуванню навичок коректного цитування. Водночас їх ефективність значною мірою залежить від рівня обізнаності користувачів та правильності інтерпретації отриманих результатів. Також ефективним є використання програмного забезпечення для прокторингу – процедури спостереження та контролю за дотриманням правил під час складання іспитів, тестувань або інших форм оцінювання знань, переважно в онлайн-форматі. Його основна мета – забезпечити чесність іспиту, унеможливити списування та підтвердити особу того, хто проходить тестування. LMS-системи (наприклад Moodle); аналітичні інструменти виявлення аномалій; використання ШІ для аналізу академічних робіт можуть бути також ефективно використані в освітньому процесі закладу вищої освіти.

Не менш важливим є впровадження ефективних механізмів контролю та моніторингу дотримання академічної доброчесності: перевірка письмових робіт; усні захисти курсових робіт, звітів з практики, кваліфікаційних робіт; багаторівневе оцінювання; рандомізація тестових завдань; контрольні заходи з ідентифікацією особи. Це передбачає створення спеціальних комісій або підрозділів, відповідальних за розгляд випадків порушень, а також забезпечення прозорості процедур прийняття рішень. Регулярний аналіз стану академічної доброчесності у закладі освіти дозволяє своєчасно виявляти проблеми та вдосконалювати відповідні політики.

Мотиваційно-стимулюючі механізми, які сприяють заохоченню доброчесної поведінки учасників освітнього процесу передбачають визначення академічних рейтингів науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти; вручення відзнак за доброчесність; врахування доброчесності при оцінюванні знань студентів та проходженні викладачами конкурсного відбору на вакантні посади, що дозволяє сформувати репутаційний капітал вишу та підтримувати академічну культуру на високому рівні.

Дисциплінарно-санкційні механізми, які передбачають відповідальність за порушення здобувачів вищої освіти. Це повторне проходження оцінювання (повторна контрольна робота, іспит, залік тощо); академічні санкції (повторне проходження курсу, позбавлення стипендії, пільг); відрахування з числа студентів; позбавлення права брати участь у конкурсах, програмах академічної мобільності; скасування результатів оцінювання, позбавлення здобутих академічних прав.

Відповідальність науково-педагогічних працівників за порушення академічної доброчесності може бути здійснена через заборону керувати науковими роботами, рецензувати роботи; виключення з колегіальних органів (вчених рад), заборона займати адміністративні посади; позбавлення вченого звання чи наукового ступеня (якщо порушення виявлено у дисертації). І, наостанок, можуть застосовуватися дисциплінарні стягнення: попередження, догана, звільнення.

Для формування середовища довіри та етичної поведінки варто застосовувати соціокультурні механізми, які ґрунтуються на академічній культурі; цінностях доброчесності; ролі викладача як прикладу; неформальних нормах та традиціях, а також шляхом залучення до популяризації цінностей академічної доброчесності представників студентського самоврядування.

Отже, забезпечення академічної доброчесності є комплексним процесом, що вимагає поєднання нормативного регулювання, освітніх ініціатив, технологічних рішень та активної участі всіх учасників освітнього процесу. Лише системний підхід до впровадження відповідних інструментів і механізмів дозволяє сформувати ефективну культуру доброчесності та забезпечити високий рівень якості освітньої діяльності.

У сучасних умовах розвитку вищої освіти академічна доброчесність стикається з низкою нових викликів, зумовлених стрімкою цифровізацією, глобалізаційними процесами та трансформацією освітнього середовища (рис. 3).

Ці виклики потребують переосмислення традиційних підходів до забезпечення доброчесності та впровадження інноваційних механізмів її підтримки.

Одним із ключових викликів є активне впровадження цифрових технологій і засобів штучного інтелекту в освітній процес. Сучасні інструменти дозволяють швидко генерувати тексти, виконувати завдання та навіть створювати наукові роботи, що значно ускладнює процес виявлення недоброчесних практик. Водночас штучний інтелект може використовуватися і як ефективний засіб контролю, зокрема для перевірки унікальності текстів або аналізу стилю письма. Це створює подвійний ефект: з одного боку, зростають ризики порушень, а з іншого – розширюються можливості їх попередження.

Суттєвим викликом є також поширення дистанційного та змішаного навчання, яке стало особливо актуальним в умовах глобальних криз і воєнних подій. Відсутність безпосереднього контролю під час проведення оцінювання знань ускладнює забезпечення об'єктивності результатів та сприяє зростанню випадків академічного шахрайства. У таких умовах заклади вищої освіти змушені адаптувати форми контролю, впроваджувати альтернативні методи оцінювання та

використовувати цифрові інструменти моніторингу.

Рис. 3. Сучасні виклики академічної доброчесності*

*Джерело: узагальнено авторами [13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21]

Ще одним важливим аспектом є глобалізація освітнього простору, яка передбачає активну міжнародну співпрацю, академічну мобільність та інтеграцію до світових освітніх і наукових мереж. Це зумовлює необхідність гармонізації стандартів академічної доброчесності, оскільки різні країни можуть мати відмінні підходи до трактування її принципів і порушень. Відповідно, виникає потреба у формуванні єдиних етичних стандартів і практик, що відповідають міжнародним вимогам.

Окрему увагу слід приділити етичним дилемам, які виникають у процесі використання новітніх технологій та організації освітнього процесу. Наприклад, питання допустимого рівня використання штучного інтелекту у виконанні навчальних завдань, баланс між контролем і довірою до здобувачів освіти, а також забезпечення конфіденційності даних під час використання цифрових платформ. Ці аспекти потребують чіткого нормативного регулювання та формування нових етичних орієнтирів.

Крім того, викликом залишається недостатній рівень сформованості культури академічної доброчесності серед окремих учасників освітнього процесу. Це проявляється у формальному ставленні до дотримання встановлених правил, недостатній обізнаності щодо принципів академічного письма та низькій мотивації до самостійного навчання. Подолання цього виклику можливе лише за умови системної роботи, спрямованої на формування відповідних цінностей і поведінкових моделей.

Таким чином, сучасні виклики академічної доброчесності є комплексними та багатовимірними. Вони потребують адаптації існуючих механізмів забезпечення доброчесності до нових умов, активного використання інноваційних технологій і формування культури відповідального ставлення до освітньої та наукової діяльності. Лише за умови врахування цих викликів можливо забезпечити належний рівень якості освіти у сучасному освітньому середовищі.

Висновки і перспективи.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що академічна доброчесність є фундаментальною основою якісної освітньої діяльності та невід'ємним елементом системи забезпечення якості вищої освіти. Її сутність полягає у дотриманні етичних принципів і норм, що регулюють поведінку учасників освітнього процесу та забезпечують достовірність результатів навчальної й наукової діяльності.

Обґрунтовано, що академічна доброчесність безпосередньо впливає на якість освіти, оскільки визначає об'єктивність оцінювання результатів навчання, сприяє формуванню професійних компетентностей і розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти. Порушення принципів доброчесності, зокрема плагіат, фабрикація, фальсифікація, академічне шахрайство тощо призводять до викривлення освітніх результатів, зниження рівня підготовки фахівців і втрати довіри до освітніх інституцій.

Встановлено, що забезпечення академічної доброчесності потребує комплексного підходу, який охоплює нормативно-правове регулювання, інституційну політику закладів вищої освіти, використання сучасних технологічних інструментів, а також організацію освітніх заходів, спрямованих на популяризацію та формування культури доброчесності. Важливу роль у цьому процесі відіграють науково-педагогічні працівники як носії академічних цінностей та організатори освітнього середовища.

З'ясовано, що сучасні виклики академічної доброчесності пов'язані з розвитком цифрових технологій, поширенням дистанційного навчання та використанням штучного інтелекту, що, з одного боку, ускладнює контроль за дотриманням принципів доброчесності, а з іншого – відкриває нові можливості для їх забезпечення. У зв'язку з цим актуалізується необхідність адаптації існуючих механізмів до нових умов функціонування освітнього середовища.

Доведено, що підвищення рівня академічної доброчесності можливе за умови формування відповідної культури у закладах вищої освіти, інтеграції її принципів у освітні програми, удосконалення нормативної бази та розвитку внутрішніх систем забезпечення якості освіти. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності освітнього процесу, зміцненню довіри до результатів навчання та інтеграції вітчизняної освіти у міжнародний освітній простір.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні інноваційних підходів до забезпечення академічної доброчесності з урахуванням впливу цифровізації та штучного інтелекту, а також у вдосконаленні методів формування доброчесної поведінки як у здобувачів вищої освіти так і у науково-педагогічних працівників.

Список використаних джерел

1. Алексеева С. Методология научных исследований та академічна доброчесність: виклики в умовах цифровізації. *Витоки педагогічної майстерності*. 2024. Вип. 34. С. 5–8. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2024.34.317624> (дата звернення: 15.02.2026).
2. Бернацький О. До питання етико-правової природи академічної доброчесності в Україні. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2020. Вип. 4 (92). С. 75–86. DOI: [10.33766/2524-0323.92.75-86](https://doi.org/10.33766/2524-0323.92.75-86)
3. Варава І.М. Проблема академічної доброчесності у сучасному суспільно-освітньому середовищі. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Випуск 66. 2019. С. 22-26. URL: <https://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/66-2019/66-2019.pdf> (дата звернення: 15.02.2026).
4. Гришко В.І., Киричук Б.С. Академічна доброчесність і штучний інтелект: подолання ви-кликів у освітньо-науковій діяльності України та зарубіжних держав. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2024. Вип. 85(2). С. 305-310. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2024_85\(2\)_47](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2024_85(2)_47) (дата звернення: 15.02.2026). DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.2.45>
5. Декларація про дотримання академічної доброчесності учасником процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти. 2019. URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Deklar_pro_dobr.pdf (дата звернення: 15.02.2026).
6. Колесніков А. Академічна доброчесність в українському освітньо-науковому просторі: проблеми та соціальні загрози. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2019. Вип. 24. С. 122-128.

DOI: <https://doi.org/10.35774/rarrpsu2019.24.122>

7. Лобань Г.А., Фаустова М.О., Чумак Ю.В. (2023). Академічна доброчесність як важливий елемент системи підвищення якості освіти. *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії*. 2023. Вип. 23 (2.2), 91-95. URL: <https://doi.org/10.31718/2077-1096.23.2.2.91> (дата звернення: 15.02.2026).

8. Педченко Н., Гасій О., Сарапин В., Туль С., Власенко В. Академічна доброчесність як дієвий інструмент посилення якості вищої освіти в ПУЕТ. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2023. Вип. 3 (109). С. 73-78. URL: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-3-11> (дата звернення: 15.02.2026).

9. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ЛТЕУ. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/Academy/Docs/Polozhennja_New/Pologhennja_pro_SitemZabezJakisOsvit.PDF (дата звернення: 15.02.2026).

10. Про академічну доброчесність: Закон України від 18 грудня 2025 року № 4742-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 15.02.2026).

11. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 15.02.2026).

12. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 15.02.2026).

13. Сопова Д. Академічна доброчесність у системі професійної підготовки майбутнього педагога. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки)*. 2018. Випуск № 3–4 (56–57). С. 52–56. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.5256> (дата звернення: 15.02.2026).

14. Тицька Я. Академічна доброчесність та академічна відповідальність у забезпеченні якості освіти. *Теорія держави і права*. 2018. № 11. С.192–195. URL : <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6f7ec1ec-332f-4d80-9d9a-52415e5f0e6d/content> (дата звернення: 15.02.2026).

15. Тодорова І.С. Компоненти академічної доброчесності студентів та умови її формування. *Витоки педагогічної майстерності*. 2019. Вип. 24. С. 199–205. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194885> (дата звернення: 15.02.2026).

16. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. (2023). Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. Вип. 19. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7966703> URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/380> (дата звернення: 15.02.2026).

17. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Перекладено за виданням «The Fundamental Values of Academic Integrity», видання друге. Міжнародний центр академічної доброчесності. Ред. Тедді Фішман. Університет Клемсон. 1999. URL: <https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Fundam.czinnosti-Akad.dobroch.pdf> (дата звернення: 15.02.2026).

18. Шестакова С. О., Сухомлинова О. В., Задоріна О. М. Академічна доброчесність: практика дотримання у зарубіжних країнах. *Молодь і ринок*. 2023. № 9 (217). С. 87–91. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287676> (дата звернення: 15.02.2026).

19. Шинкарук О. Сутність поняття «академічна доброчесність» в інтерпретації сучасних дослідників. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 64, том 2, 2023. С. 376-380. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-2-60> (дата звернення: 15.02.2026).

20. Alghazo, R. (2025). ChatGPT in higher education. *Education Sciences*. (2025). AI and academic integrity perceptions. *Journal of Academic Ethics*.

21. Baig, M. I., et al. (2024). *ChatGPT in higher education: A systematic review*.

22. Cotton, D. R. E., et al. (2024). *Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT*. *Studies in Higher Education*.

23. Currie, G. M. (2023). Academic integrity and artificial intelligence. *Journal of Medical Imaging and Radiation Sciences*.

24. *Defending Assessment Security in a Digital World* / Phillip Dawson. 2020.

25. Evangelista, E. D. L. (2025). *Ensuring academic integrity in the age of ChatGPT*.

26. Tracey Brettag (Ed.) (2016). *Handbook of Academic Integrity*.

27. Sarah Elaine Eaton (Ed.) (2024). *Second Handbook of Academic Integrity*. 2024.

28. Sullivan, M., Kelly, A., & McLaughlan, P. (2023). ChatGPT in higher education. *Journal of Applied Learning and Teaching*, 6(1), 31–40.

Статтю отримано: 18.02.2026 / Рецензування 11.04.2026 / Прийнято до друку: 30.04.2026

Liubov Medvid

Ph.D in Economics, Professor,
Professor of the Department of Accounting, Control, Analysis and Taxation
Lviv University of Trade and Economics
Lviv, Ukraine

E-mail: lmedvid@meta.ua
ORCID: 0000-0003-2292-9067

Andrii Medvid

Doctor of Law, Professor,
Professor of the Department of Theory of State and Law
Lviv University of Trade and Economics
Lviv, Ukraine

E-mail: andrew.medvid.0107@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9044-6505

ACADEMIC INTEGRITY AS AN IMPORTANT PREREQUISITE FOR HIGH-QUALITY EDUCATIONAL ACTIVITY

Abstract

Introduction. The article substantiates the relevance of the issue of academic integrity in the context of the transformation of higher education driven by digitalization, globalization, and European integration processes. It is determined that academic integrity is a fundamental basis for ensuring the quality of educational activity, fosters trust in learning outcomes and research results, and serves as an important factor in the development of professional competencies and academic culture.

Methods. The methodological framework of the study is based on general scientific and special methods, in particular: scientific abstraction and comparative analysis – to generalize approaches to interpreting the essence of academic integrity; induction and deduction – to determine its role in ensuring the quality of education; methods of analogy and generalization – to formulate conclusions and systematize mechanisms for ensuring integrity in the educational environment.

Results. The study generalizes theoretical approaches to defining the essence of academic integrity, reveals its values and principles, and analyzes its regulatory and legal framework in Ukraine. The impact of academic integrity on the quality of the educational process is substantiated, particularly in terms of objectivity of assessment, formation of competencies, and the reputation of higher education institutions. The main types of violations of academic integrity are systematized and their causes are identified. A classification of mechanisms and tools for ensuring academic integrity is proposed (regulatory, organizational and managerial, educational, information and technological, control and assessment, motivational, disciplinary, and socio-cultural). Modern challenges related to the development of digital technologies, the spread of distance learning, and the use of artificial intelligence are outlined.

Discussion. Promising areas for further research include the formation of a comprehensive culture of academic integrity in higher education institutions, improvement of regulatory and legal support considering emerging technologies, integration of integrity principles into educational programs, and development of innovative tools for control and monitoring. Particular attention should be paid to the use of artificial intelligence as a tool for ensuring academic integrity and to the professional development of academic staff in this area.

Keywords: academic integrity, quality of education, higher education institutions, educational activity, academic culture, violations of academic integrity, plagiarism, artificial intelligence, digitalization of education, quality assurance system, educational process, professional competencies.

References

1. Alekseeva, S. (2024). Methodology of scientific research and academic integrity: Challenges in the context of digitalization. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti*, 34, 5–8. <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2024.34.317624>
2. Bernatskyi, O. (2020). On the issue of ethical and legal nature of academic integrity in Ukraine. *Visnyk LDUVS im. E. O. Didorenka*, 4(92), 75–86.
3. Varava, I. M. (2019). The problem of academic integrity in the modern socio-educational environment. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*, 66, 22–26.
4. Hryshko, V. I., & Kyrychuk, B. S. (2024). Academic integrity and artificial intelligence: Overcoming challenges in educational and scientific activities of Ukraine and foreign countries. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho*

---

natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo, 85(2), 305–310. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2024_85\(2\)_47](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2024_85(2)_47)

5. Declaration on adherence to academic integrity by participants in the implementation of state policy in the field of education quality. (2019). https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Deklar_pro_dobr.pdf

6. Kolesnikov, A. (2019). Academic integrity in the Ukrainian educational and scientific space: Problems and social threats. *Rehionalni aspekty rozvytku produktyvnykh syl Ukrainy, 24*, 122–128.

7. Loban, H. A., Faustova, M. O., & Chumak, Y. V. (2023). Academic integrity as an important element of the system for improving the quality of education. *Aktualni problemy suchasnoi medytsyny, 23(2.2)*, 91–95. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.23.2.2.91>

8. Pedchenko, N., Hasii, O., Sarapyn, V., Tul, S., & Vlasenko, V. (2023). Academic integrity as an effective tool for enhancing the quality of higher education at PUET. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya: Ekonomichni nauky, 3(109)*, 73–78. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-3-11>

9. Regulation on the system of internal quality assurance of educational activities and higher education quality at LUTE. (n.d.). https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/Academy/Docs/Polozhennja_New/Polozhennia_pro_SitemZabezJakisitOsvit.PDF

10. Law of Ukraine “On Academic Integrity” No. 4742-IX. (2025, December 18). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>

11. Law of Ukraine “On Higher Education” No. 1556-VII. (2014, July 1). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

12. Law of Ukraine “On Education” No. 2145-VIII. (2017, September 5). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

13. Sopova, D. (2018). Academic integrity in the system of professional training of future teachers. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka, 3–4(56–57)*, 52–56.

14. Tytska, Y. (2018). Academic integrity and academic responsibility in ensuring the quality of education. *Teoriia derzhavy i prava, 11*, 192–195.

15. Todorova, I. S. (2019). Components of academic integrity of students and conditions for its formation. *Vytoky pedahohichnoi maistemosti, 24*, 199–205.

16. Filipenko, L. V., Dumanskyi, O. V., & Kozak, O. V. (2023). Academic integrity in the scientific and educational environment of Ukrainian educational institutions: Through the prism of artificial intelligence. *Akademichni vizii, 19*. <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/380>

17. The fundamental values of academic integrity (2nd ed.). (1999). International Center for Academic Integrity. https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Fundam.czinnosti-Akad.dobroch_.pdf

18. Shestakova, S. O., Sukhomlynova, O. V., & Zadorina, O. M. (2023). Academic integrity: Practice of compliance in foreign countries. *Molod i rynek, 9(217)*, 87–91.

19. Shynkaruk, O. (2023). The essence of the concept of “academic integrity” in the interpretation of modern researchers. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk, 64(2)*, 376–380.

20. Alghazo, R. (2025). ChatGPT in higher education. *Education Sciences*.

21. Baig, M. I., et al. (2024). ChatGPT in higher education: A systematic review.

22. Cotton, D. R. E., et al. (2024). Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Studies in Higher Education*.

23. Currie, G. M. (2023). Academic integrity and artificial intelligence. *Journal of Medical Imaging and Radiation Sciences*.

24. Dawson, P. (2020). *Defending assessment security in a digital world*.

25. Evangelista, E. D. L. (2025). Ensuring academic integrity in the age of ChatGPT.

26. Bretag, T. (Ed.). (2016). *Handbook of academic integrity*.

27. Eaton, S. E. (Ed.). (2024). *Second handbook of academic integrity*.

28. Sullivan, M., Kelly, A., & McLaughlan, P. (2023). ChatGPT in higher education. *Journal of Applied Learning and Teaching, 6(1)*, 31–40.

Received: 02.18.2026 / Review 04.11.2026 / Accepted 04.30.2026

